

KÄYTÄNNÖN ASIOIDEN HOITAMINEN KUOLEMAN JÄLKEEN

Laura Backström
OTM, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja
Lakiasiat Wehka-aho

LAKIMIEHEN ROOLI HENKILÖN MENEHTYESSÄ

- Rikoksen uhrin omaisten avustaminen, epäillyn avustaminen
- Perinnönjako
- Perunkirjoitus

MENEHTYMISEN AUTOMAATTISET VAIKUTUKSET

Tieto kuolemasta väestötietojärjestelmään

- Sairaalasta
  - Omaiset ilmoittavat poliisille
-
- Väestötietojärjestelmästä tieto menehtymisestä menee viranomaisille ja pankeille.
  - Vaikutukset
    - Esim. tuet ja eläkkeet lakkautuvat
    - Pankki ”jäädyttää” pankkitilit
    - Käytännössä kannattaa kuolemasta kuitenkin ilmoittaa myös viranomaisille ja pankille.

KUOLINPESÄN HALTUUN OTTO

Kuka on velvollinen hoitamaan vainajan asioita heti menehtymisen jälkeen

PK 3-4 §§

- Ensisijaisesti osakas joka on asunut vainajan kanssa – pääsääntöisesti leski
- Joku muu kuolinpesän osakkaista tai *yleistestamentinsaaja* joka on vainajan asioista parhaiten tietoinen
- Muulla tavalla läheinen henkilö
- Poliisi tai muu viranomainen – hakemus käräjäoikeudelle pesänhoitajaksi

KUOLINPESÄN HALTUUN OTTO

Mitä on velvollisuus kattaa?

- Omaisuuden säilyttäminen siihen saakka, kunnes se saadaan kuolinpesän hallintoon
- Kuolemasta ilmoittaminen vuokraisäntä, työnantaja, vakuutusyhtiö ym. Ja ennen kaikkea osakkaille/ muille osakkaille
- Laskujen eräpäivien siirto/ maksaminen
- Tavoitteena saada kuolinpesä joko osakkaiden tai pesänselvittäjän hallintoon mahdollisimman pian.

KUOLINPESÄN HALLINTO

Kuolinpesän osakkaita ovat

- Perilliset
  - Leski
  - Yleistestamentinsaajat
-
- Kuolinpesän osakkaat tekevät päätökset kuolinpesän asioista yhdessä ja yksimielisesti

KUOLINPESÄN ASIOIDEN HOITO

Käytännössä se joka on ottanut kuolinpesän haltuunsa jatkaa kuolinpesän asioiden hoitajana ja pesän ilmoittajana perunkirjoituksessa.

Vainajan virkatodistuksen (sukuseelvitys) tilaaminen DVV tai seurakunta.

- Virkatodistusta tarvitaan pesän osakkuusaseman osoittamiseksi esimerkiksi pankkiasioden hoitoon.

VIRKATODISTUKSET/SUKUSELVITYS

- Virkatodistus on joko ote henkilön omista tiedoista ("elää"- todistus) tai sukuselvitysmuotoon laadittu todistus.
- Perittävästä (+ kuolleista perillisistä) tarvitaan perunkirjoitusta varten sukuselvitysmuotoon laadittu virkatodistus, johon merkitään henkilön tietojen lisäksi puoliso ja lapset sekä muuttotiedot.
- Jos henkilöllä on muuttoja eri rekistereihin, tarvitaan tämä sukuselvitysmuotoon laadittu todistus kaikista rekistereistä 15. ikävuoden jälkeen
- Virkatodistusten ketju muodostaa sukuselvityksen.
- Valtakunnallinen sukuselvitys
  - Yhdeltä luukulta koko Suomen kattava, aiheuttanut laajasti ruuhkaa. Toimitusajat pitkiä. Seurakunnat ja DVV

KUOLINPESÄN ASIOIDEN HOITO

Kuolinpesän asioiden hoito vaatii pääsääntöisesti aina sukuselvityksen osakkuusaseman osoittamiseksi.

Tietyt toimenpiteet osakas voi tehdä yksin, suurimmassa osassa vaaditaan kaikkien osakkaiden suostumus.

Yhden osakkaan valtuutus kuolinpesän asioiden hoitoon yleensä tarkoituksenmukaisinta

- Huom. Erilaiset valtakirjat ja vaatimukset

PESÄNSELVITYS

Kun kuolinpesä on ”osakkaiden hallinnassa” on suoritettava pesänselvitys.

Pesänselvityksessä jäämistö selvitetään ja kuolinpesä saatetaan jakokuntoon.

Selvitys kattaa käytännössä vainajan omaisuuden ja velkojen kartoittamisen, sekä velkojen maksun. Pääsääntöisesti pesästä ei voi kukaan saada varoja, ennen kuin vainajan velat on maksettu tai niistä annettu riittävä vakuus.

Selvitetään onko ennakoperintöjä tai testamenttia

Osakkaat itse tai pesänselvittäjän hakeminen käräjäoikeudelta

Tärkeä osa pesänselvitystä on *perunkirjoituksen* toimittaminen.

PERUNKIRJOITUS

Menehtymisen jälkeen on kolmen kuukauden sisällä järjestettävä perunkirjoitus, jossa *pesänselvityksen* perusteella on koottu vainajan varat ja velat, sekä kuolinpesän velat jotka on perintöverotuksessa vähennettävät.

- Nykyään joudutaan hyvin usein hakemaan lisäaikaa.

Perunkirjoituksen perusteella laaditaan perukirja, joka on pesän *osakkaiden* ja testamentinsaajien *perintöveroilmoitus*.

Perukirjassa on yksinkertaistettuna ilmoitettava kaikki perintöveroon vaikuttavat seikat

Hyvin laadittu perukirja on kuitenkin erinomainen pohja perinnönjaolle ja ehkäisee riitoja osakkaiden kesken.

Omaisuuuden kartoitus ja arvottaminen

Kiinteistöt	Asunto-osakkeet	Pankkivarat	Esineet	Kuolinpesä- osuudet
välittäjän arvio, yleensä LKV:n kirjallinen arvio tarvitaan	välittäjän arvio, yleensä vapaamuotoinen riittää	pankit lähettävät automaattisesti saldotodistukset / asiakkuusilmoitukset	AUTO rekisteröintitodistus/ TRAFI ote, mahdollinen lainasopimus	perukirja
lainhuutotodistus (rasitustodistus) ovat todennäköisesti LKV:n arvion liitteinä	Jos kyseessä helposti arvioitava kohde myös julkiset hintatiedot ja oma arvio	HUOM. Lesken osalta tilattava todistukset pankista	ASEET Yksilöinti, tunnistenumerot, lupanumerot, Arvostaminen, Yhteys poliisiin 6 kk	(perintövero- päättös)
(kiinteistöveropäättös)	Isännöitsijäntodistus, tarvitaan aina	kuolinpäivän arvo tilit, osakkeet, rahastot, luotot ja lainat	TAIDE, ANTIIKKI, ARVOKORUT, asiantuntijan lausunto	(mahdolliset sopimukset ym muutokset pesässä)
(kiinteistön kauppakirja)	(asunto-osakkeen kauppakirja)			Jos epäselvää onko jaettu, usein kyse kiinteistöstä ja selviää puhelulla MML onko kuolinpesän nimissä yhä

PERINTÖVEROON VAIKUTTAVAT MYÖS

Vähennykset

- Kaikki vainajan (elinaikaan kohdistuneet) velat, velat eivät periydy.
- Kuolinpesän veloista hautauskulut ja perunkirjoituksesta aiheutuneet kohtuulliset kulut.

Avio-oikeus (osituksen toimittaminen!)

Lesken ilmoitukset

Testamentti

Ennakkoperinnöt ja muut lahjat

PERUNKIRJOITUS

Perunkirjoitus on tilaisuus, jossa perukirja laaditaan.

Perukirjaan annettavat tiedot antaa *pesän ilmoittaja* ja *kaksi uskottua miestä* vakuuttavat, että ne ovat perukirjaan arvostettu oikein.

Kaikki osakkaat on kutsuttava perunkirjoitustilaisuuteen, mutta vain yllä mainittujen läsnäolo välttämätöntä.

Perukirja toimitetaan Verohallintoon perintöverotusta varten

Perintövero määräytyy ja erääntyy maksettavaksi perinnönjaosta riippumatta

- Käytännössä tämä voi johtaa ja johtaakin usein tilanteeseen, jossa perintövero maksetaan ennen kuin mitään perintöä on saanut käyttöönsä

PERINNÖNJAKO

Osakasaseman perusteella ei omisteta tiettyä omaisuutta, ainoastaan osuus koko perintömassasta.

Perintöä ei saa jakaa, ennen kuin vainajan velat on maksettu tai niistä on annettu vakuus.

- Huolimaton tai ennenaikainen perinnönjako voi johtaa pahimmillaan rikosvastuuseen.

PERINNÖNJAKO

Perintöä ei ole pakko jakaa, eikä aina kannatakaan.

- Kuolinpesä jää osakkaiden yhteishallintoon.

Jakamattomien kuolinpesien ketjutus on kuitenkin ongelmallista ja johtaa lähes aina lakimiehen tarpeeseen ja kustannusten nousuun.

Jako voidaan suorittaa sopimusjaolla tai toimitusjaolla.

Perinnönjaossa päätetään kuka saa minkäkin kupin.

Täydellisen perinnönjaon jälkeen kuolinpesä lakkaa.

LOPUKSI

Sukuselvitysten keskittämisen ja DVV:n ruuhkien myötä sukuselvitys vainajasta kannattaa tilata mahdollisimman varhain, jotta ongelmatilanteilta voidaan välttyä

Oikeat neuvot kaikilta surevan kanssa toimivilta helpottavat asioiden hoitoa ja ehkäisevät ongelmia. Väärinkäsitysten korjaaminen jälkikäteen on surevallekin raskasta.

Vaikeimmissa tilanteissa pesänselvitys ja muut käytännön asiat voidaan antaa lakimiehen hoitoon, jos ne tuntuvat omaisesta raskaalta.

Ennakointi kuoleman varalle